

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

ในการศึกษา เรื่อง แนวพระราชดำริทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น จะศึกษาดังสภาพสังคมไทยในคาบระบบความคิดและเศรษฐกิจ และจะใช้พื้นฐานอันนี้วิเคราะห์ถึงความคิดทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ตลอดจนกลุ่มอิทธิพล กลุ่มผู้มีผลประโยชน์รวมและกลุ่มผู้มีผลประโยชน์ตรงข้าม แล้วหาความสัมพันธ์ว่า ต่างมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร และสะท้อนผลอันใดบ้าง

สิ่งที่เป็จุด เคนสำหรัการศึกษา เรื่องนี้คือ มุ่งจะชี้ให้เห็นว่าความคิดทางการเมืองนั้น มีแง่หนึ่งที่เป็นอุดมคติ และมีอีกแง่หนึ่งที่เป็นการปฏิบัติ ความสัมพันธ์ของทั้งสองแง่นี้จะเห็นได้ด้วยการศึกษา ทั้งในแง่อุดมคติและความเป็จริง

สาเหตุที่เจาะจงศึกษา เรื่องแนวความคิดทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว นั้น ก็เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ ซึ่งจำแนกออกได้เป็น ๒ หัวข้อใหญ่ดังนี้

๑.๑.๑ ทางด้านเนื้อหา มีงานประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยน้อยชิ้น ที่จะศึกษาดังแนวความคิด และที่ผู้วิจัยได้เจาะจงศึกษาแนวความคิดทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เนื่องจากเห็นว่าปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วง รัชสมัยของพระองค์ท่าน คือปัญหาเรื่องแนวความคิดทางการเมือง แนวความคิดในสมัยนั้นแยกออกเป็น ๓ แนวใหญ่ ๆ คือ แนวความคิดในทางสมบูรณ์ญาบาลีสิทธิราชย์ แนวความคิดในทางประชาธิปไตย และแนวความคิดในทางสังคมนิยม ผู้ปกครองประเทศไทยในขณะนั้นคือพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณ์ญาบาลีสิทธิราชย์ จะเป็นผู้ซึ่งทรงอำนาจสิทธิขาดทุกอย่าง จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจและเป็นผู้กำหนดนโยบาย (Decision Maker) ในกรณีนี้ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็นจุดสนใจของการศึกษา และหลังจากการนี้จะสะท้อนให้เห็นบรรยากาศทางการเมือง

ตลอดจนปัญหาของการวิจัยแนวความคิดทางการเมืองในสมัยนั้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะการณ์ปัจจุบันจะเห็นว่า เป็นปัญหาที่ไม่ตรงไปกว่านั้นเลย ฉะนั้นจากกล่าวไว้ว่าการวิเคราะห์เรื่องนี้จะช่วยทำให้เข้าใจสิ่งซึ่งตกทอดลงมาถึงสมัยเรา เข้าใจระบอบการเมืองไทยและเข้าใจบุคคลที่อยู่ในระบบนั้น

๑.๑.๒ ทางด้านข้อมูล เอกสารอ้างอิงที่เป็นหลักในการวิเคราะห์เรื่องราวในช่วงดังกล่าวส่วนมากเป็นเอกสารที่เชื่อถือได้ว่าจะทำให้ศึกษาได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย อีกทั้งยังจะให้แนวความคิดหรือทัศนะใหม่ ๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยด้วย อย่างเช่น เอกสารชั้นต้นบางเรื่องในกองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร ในส่วนงานเลขานุการคณะรัฐมนตรี ไมโครฟิล์มที่สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งรวบรวมมาจากกองจดหมายเหตุแห่งชาติของต่างประเทศ ทั้งจากประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งเอกสารชั้นรองต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า เราจะสามารถตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกันได้ และคิดว่าจะนำเสนอหลักฐานและข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญในตอนนั้นเผยแพร่เพื่อที่ผู้สนใจแต่ละคนจะได้วิเคราะห์เรื่องราวเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง

๑.๒ การสำรวจและการวิจัย

ข้อมูลได้มาจากการวิจัยหลาย ๆ แบบเท่าที่จะเป็นไปได้ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เช่น การวิจัยแบบเอกสาร การวิจัยแบบจำกัดความ (Case Study) เป็นต้น

๑.๓ วัตถุประสงค์และขอบเขต (scope) ของการวิจัย

๑.๓.๑ รวบรวมข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับแนวพระราชดำริทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาให้เข้าใจถึงแนวพระราชดำริทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ โดยแท้จริงทั้งก่อนหน้าและภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยศึกษาจากพระราชหัตถเลขา และสำเนาใต้ออกของพระองค์ท่าน

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ กับกบฏอภิทธิพล หรือกับกลุ่มผลประโยชน์ตรงกันข้าม เช่นกับคณะอภิรัฐมนตรี และกับคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ อันจะทำให้เข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางแนวพระราชดำริ

๑.๔ ประโยชน์ที่จะได้จากงานวิจัยนี้

๑.๔.๑ จะทำให้มองเห็นปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ อันเป็น ช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญของไทย ตลอดจนผลสะท้อนที่มีต่อระบอบ ประชาธิปไตยในยุคปัจจุบัน

๑.๔.๒ ทำให้มีความเข้าใจอย่างถูกต้องต่อทัศนคติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ที่ทรงมี ต่อระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งพระราชปณิธานในอันที่จะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง ราบรื่น บนคงความผาสุก

๑.๔.๓ ทำให้เล็งเห็นบทบาทและท่าทีของคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ตลอดจนผู้นำทางการเมืองของไทย ในสมัยประชาธิปไตยว่ามีความบริสุทธิ์ใจต่อภาระกิจและบทบาทของตน เพียงใด

๑.๔.๔ ทำให้ทราบถึงปัญหาขั้นพื้นฐานทางการเมืองของไทยที่สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง ทางการเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ อันจะทำให้สามารถเข้าใจปัญหาทางการเมืองในยุค ปัจจุบันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๑.๔.๕ ผลการวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อประเทศชาติ กล่าวคือจะทำให้แรงคิดและบทเรียนที่เป็น

๔

ประโยชน์ต่อการบริหารประเทศชาติ แก่นักการเมืองอาชีพของไทยในยุคปัจจุบัน ด้วยการช่วยสร้าง
สรรคความสำนึกทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เมื่อผลการวิจัยได้เผยแพร่ไปสู่บุคคล
กึ่งกลางเหล่านี้

๑.๔.๖ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาวิชาประวัติศาสตร์การเมืองไทย ทั้งในระดับ
วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ครูอาจารย์ผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และผู้สนใจประวัติศาสตร์ไทย โดย
ทั่วไป

๑.๕ วิธีที่จะดำเนินการวิจัยหรือแผนการวิจัย (Plan of investigation)

ในการศึกษาเรื่องนี้ได้พยายามรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องแท้จริง ทั้งที่เป็น
เอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการแบบสำรวจข้อเท็จจริง สร้าง
แนวความคิดหรือสมมติฐานโดยอาศัยหลักฐานที่ได้มา แล้วจึงนำมาสรุป ในการวิเคราะห์จะได้พิจารณา
ถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ในทางประวัติศาสตร์อันเป็นแรงผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวไปในแนวทางต่าง ๆ กัน
ปัจจัยที่กล่าวถึงนี้อาจจะเป็นตัวบุคคล หรืออาจจะเป็นตัวการทางเศรษฐกิจ(Economic Factor) หรือ
อาจจะเป็นปัจจัยทางด้านภูมิปัญญา เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้จะได้รับการพิจารณาและเลือกใช้ตามความ
เหมาะสม ทั้งนี้โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ เป็นสำคัญ

สำนักหอสมุด